

Osmanlı Kültür ve Medeniyeti — Deneme

KPSS AI Coach · 20.09.2026 · 10 soru

1. Tımar sisteminin Osmanlı düzenindeki işlevi aşağıdakilerden hangisiyle en doğru açıklanır?

- A) Sadece deniz ticaretini düzenlemesi
- B) Padişah seçimlerini belirlemesi
- C) Medreseleri kapatması
- D) Avrupa tarzı bankacılığı başlatması
- E) Toprak gelirleriyle askerî ve ekonomik düzeni desteklemesi

2. Dev irme sisteminin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tımar topraklarını özel mülke d n st rmek
- B) Devlet hizmeti ve kapıkulu ocakları için personel yetiştirmek
- C) Ayanların siyasi gücünü artırmak
- D) Lonca teşkilatını kaldırmak
- E) Meclis-i Mebusanı açmak

Uluslararası ilişkilerde devletlerin hangi ortaklıkları kuracağı ve hangi gerilimlere gireceği tartışılırken, bazı araştırmacılar ideolojik farklardan çok daha derin bir ayrımın belirleyici olduğunu ileri sürmüştür. Bu yaklaşıma göre çatışma ve ittifakların temelinde kültürel aidiyetler yer almaktadır.

3. Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Devletler arası ittifak ve çatışmaların belirlenmesinde medeniyetler, ideolojik farklılıklardan daha etkili görülmüştür
- B) Devletler arası ilişkilerde ekonomik çıkarların, kültürel aidiyetlerden daha etkili olduğu savunulmuştur
- C) Devletler arası anlaşmazlıkların yalnızca sınır sorunlarından kaynaklandığı ileri sürülmüştür
- D) Devletlerin dış politikada her zaman aynı blok içinde hareket ettiği kabul edilmiştir
- E) Uluslararası çatışmaların, din  kurumların tamamen ortadan kalkmasıyla sona ereceği belirtilmiştir

Bir araştırma notunda, Osmanlı Devleti'nde savaş zamanlarında cepheye asker sevkini kolaylaştıran ve barış zamanlarında da tarımsal üretimin sürdürülmesine katkı sağlayan bir düzenekten söz edilmektedir. Aynı notta, bu düzeni destekleyen mali yapının devletin merkezî gücünü canlı tuttuğu ifade edilmektedir.

4. Bu notta sözü edilen düzenek için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Asker  işlevinin bulunduęu
- B) Ekonomik işlevinin bulunduęu
- C) Dirlik esasına dayandığı
- D) Gayrimüslim  ocukların yeti tirilmesiyle oluştuğu
- E) Ta ra üretimini ve gelir akışını düzenlediği

Osmanlı devşirme uygulamasına ilişkin yazılı kayıtlarda verilen ilk tarih 1438'dir. Söz konusu uygulama coğrafi açıdan özellikle Balkanlar'da sürdürülmüştür.

5. Devşirme sisteminden yazılı kaynaklarda ilk kez 1438 yılında söz edildiği ve uygulamanın ağırlıklı olarak Balkanlar'da yürütüldüğü bilinmektedir. Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Devşirme uygulaması yalnızca Rumeli'de kayıt altına alınmış, Anadolu'da hiç uygulanmamıştır.
- B) 1438'den önce Balkanlar'da devşirme yapıldığına dair yazılı belge bulunmamaktadır.
- C) Yazılı kayıtlarda ilk kez anılmadan önce sistemin hiçbir biçimde var olmadığı kesindir.
- D) Devşirme uygulaması XIV. yüzyılda Anadolu'da başlatılmış, XV. yüzyılda Balkanlar'a taşınmıştır.
- E) Devşirme sistemi, Osmanlı Devleti'nin tüm coğrafyasında eşit yoğunlukla uygulanmıştır.

Osmanlı devşirme kayıtlarını inceleyen araştırmacılar, üç eşkâl defterindeki devşirmelerin yaş ortalamasının 15,3 olduğunu tespit etmiştir.

6. "Kural olarak 8-18 yaş arası gençlerin alınmakta olduğu görülmüş" ifadesi devşirme sisteminin yaş sınırını ortaya koymaktadır. İncelenen üç eşkâl defterinden elde edilen veriler bu kural aralığıyla karşılaştırıldığında aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılır?

- A) Yaş ortalaması 15,3, kurallarda belirlenen 8-18 aralığının alt sınırına yakın bir değer taşımaktadır.
- B) Yaş ortalaması 15,3, kurallarda belirlenen 8-18 aralığının üst sınırını aşmaktadır.
- C) Yaş ortalaması 15,3, kurallarda belirlenen 8-18 aralığının içinde ve üst yarısında yer almaktadır.
- D) Eşkâl defterlerindeki ortalama yaş, devşirme için belirlenen yaş sınırının dışına düşmektedir.
- E) Üç eşkâl defterindeki ortalama yaş, kuralda öngörülen alt sınır olan 8 ile örtüşmektedir.

Osmanlı devşirme uygulaması, yazılı kaynaklarda ilk kez 1438 yılında anılmaktadır. Sisteme dair arşiv belgeleri arasında yer alan eşkâl defterleri, devşirilen gençlerin fiziksel özelliklerini ve yaş bilgilerini kayıt altına almaktaydı.

7. Osmanlı devşirme sistemine ilişkin aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Devşirme sisteminden yazılı kaynaklarda ilk kez 1438 yılında söz edilmiştir.
- B) Eşkâl defterleri iki nüsha hâlinde tutulurdu.
- C) Günümüze ulaşan eşkâl defterlerinin sayısı dörttür.
- D) Devşirmeler kural olarak 8 ile 18 yaş arasındaki gençlerden seçilirdi.
- E) İncelenen eşkâl defterlerinde kayıtlı devşirmelerin yaş ortalaması 15,3 olarak hesaplanmıştır.

8. 1438'de yazılı kayıtlarda ilk kez adı geçen, özellikle Balkanlar'da uygulanarak fethedilen bölgelerdeki Hristiyan ailelerin çocuklarının beşte birinin alınmasına dayanan Osmanlı sistemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devşirme sistemi
- B) Tımar sistemi
- C) Enderun Mektebi
- D) Acemi Ocağı
- E) Yeniçeri Ocağı

Osmanlı sarayında bulunan Enderun Mektebi, devşirme kökenli bürokratların yetiştirildiği kurumdur. Devşirme uygulamasının temel amaçlarından biri de sultana bağlı asker ve memur grubu oluşturmaktır.

9. Buna göre Osmanlı Devleti'nin devşirme uygulamasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A)** Devşirme kökenlilerin bir bölümü saray içindeki özel bir eğitimden geçirilmiştir.
- B)** Uygulama, merkezî yönetime bağlı idarî kadrolar oluşturmayı hedeflemiştir.
- C)** Enderun Mektebi, devşirme sisteminin yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılayan kurumlardan biridir.
- D)** Devşirme uygulaması yalnız askerî amaçlarla düzenlenmiş, sivil görevlere yönelmemiştir.
- E)** Sultana sadakat esas alınarak insan kaynağı yetiştirilmesine önem verilmiştir.

10. Osmanlı'da devşirme sistemiyle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi söylenemez?

- A)** Yazılı kaynaklarda ilk kez 1438 yılında zikredilmesi
- B)** Kural olarak 8 ile 18 yaş arasındaki çocukların alınması
- C)** Fethedilen bölgelerdeki Hristiyan ailelerin çocuklarının beşte birinin alınması
- D)** Özellikle Balkanlar'da yürütülmesi
- E)** İncelenen defterlerde yaş ortalamasının 18,3 olarak belirlenmesi

Cevap Anahtarı

1. E	2. B	3. A	4. D	5. B
6. C	7. C	8. A	9. D	10. E

Çözümler

1. Tımar sistemi hem üretimi denetler hem de taşrada asker yetiştirilmesini sağlar.
2. Devşirme sistemiyle devlet hizmeti ve kapıkulu ocakları için insan kaynağı yetiştirilmiştir.
3. Kaynaklar'da, uluslararası çatışma ve ittifaklarda belirleyici unsurun ideolojilerden çok medeniyetler olduğu savunulmaktadır. Paragraf da bu tezle uyumludur.
4. Kaynaklar tımar sisteminin askerî ve ekonomik işlevlerini; #282 ise devşirme sistemini anlatır. Sorudaki düzenek tımar sistemidir, dolayısıyla gayrimüslim çocukların yetiştirilmesiyle oluştuğu söylenemez. Diğer seçenekler tımar sisteminin kaynaktaki özellikleriyle uyumludur.
5. Kaynaklar, sistemin yazılı kayıtlarda ilk görüldüğü tarihin 1438 olduğunu belirtir; bu da 1438 öncesine ait yazılı belge bulunmadığı çıkarımını destekler. B şıkkı bu iki kaynağın birleşiminden doğrudan çıkarılabilir. A şıkkı 'hiç uygulanmamıştır' diyerek kapsam aşımına düşer; Balkanlar ağırlıklı olmak 'yalnızca Rumeli' anlamına gelmez. C şıkkı 'kesindir' ifadesiyle aşırı-genelleme yapar; yazılı kaynak olmaması sözlü ya da fiilî uygulamayı dışlamaz. D şıkkı coğrafi ve tarihsel sırayı tersine çevirir. E şıkkı ise 'özellikle Balkanlar' vurgusuna doğrudan aykırıdır.
6. Kaynaklar'ya göre belirlenen yaş aralığı 8-18'dir; kaynaklar'ye göre tespit edilen ortalama ise 15,3'tür. 15,3 sayısı, 8-18 aralığının tam içinde yer alır; ayrıca aralığın orta noktası olan 13'ün üzerinde olduğundan üst yarisinde konumlanır. Bu nedenle C şıkkı tek doğru çıkarımdır. A şıkkı 'alt sınıra yakın' ifadesiyle yanıltıcıdır; 8'e değil, 18'e daha yakın olan 15,3 için alt sınır iddiası yanlıştır. B şıkkı 18'i aştığını öne sürmektedir; oysa $15,3 < 18$ 'dir. D şıkkı sınır dışına düşüldüğünü ileri sürer, bu da verilerle çelişir. E şıkkı alt sınır olan 8 ile örtüştüğünü savunur; bu açıkça yanlıştır.
7. Günümüze ulaşan eşkâl defterlerinin sayısı kaynaklar'e göre üçtür; C şıkkındaki 'dörttür' ifadesi bir birim sayısal kaymayı yansıtmakta ve yanlıştır. A şıkkı (#1028) doğrudur; 1438 sistematik kaydın başlangıç yılıdır. B şıkkı (#691) doğrudur; defterlerin iki nüsha tutulduğu belgelenmiştir. D şıkkı (#1036) doğrudur; 8-18 yaş aralığı temel kuraldır. E şıkkı (#1037) doğrudur; üç defterden hesaplanan ortalama 15,3'tür. En güçlü çeldirici B şıkkıdır: 'iki nüsha' ve 'üç adet defter' bilgileri sık karıştırılır; ancak B nüsha sayısını, C ise günümüze ulaşan defter sayısını vermektedir.
8. Doğru cevap A'dır. Kökte verilen 1438'de yazılı kaynaklarda anılması, özellikle Balkanlar'da uygulanması ve Hristiyan çocukların beşte birinin alınması bilgileri birlikte yalnız devşirme sistemini gösterir. En güçlü çeldirici Enderun Mektebi'dir; ancak o, devşirme bürokratların yetiştirildiği kurumdur, sistemin kendisi değildir.
9. Doğru cevap D'dir. Kurulumda hem Enderun Mektebi'nde devşirme bürokratların yetiştirildiği hem de sistemin asker ve memur grubu oluşturmayı amaçladığı belirtilmektedir. Bu nedenle uygulamanın yalnız askerî amaçlarla sınırlı olduğu sonucu çıkarılamaz. En güçlü çeldirici B'dir; çünkü metinde doğrudan 'merkezî yönetim' denmese de sultana bağlı memur yetiştirme bilgisi bu çıkarımı destekler.
10. Doğru cevap E'dir. Kaynaklara göre incelenen üç eşkâl defterindeki devşirmelerin yaş ortalaması 15,3'tür; 18,3 ifadesi tek ve ince kusurdur. B seçeneği güçlü çeldiricidir; çünkü 8-18 yaş aralığı ile 15,3 yaş ortalaması birbirine yakın kavramlardır, ancak biri kural aralığını, diğeri arşiv ortalamasını gösterir.